

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 626.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245215040608/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Det Sættende Aarhundrede

Calvinisme paa Nederlandene, som i alle Henseender hattede til begge Sider, og Mangfoldige blev der til Kirkens Ære kastet paa Baalet, men reformatorisk Opsigt gjorde kun Skrædersvenden fra Leiden (John Bockold) og Bagersvenden fra Harlem (Johan Mathisen), som i Münster (1533—35) vilde oprettet Tusindaars-Riget, og i det Hele Gjendøber-Apostlerne, som næsten alle var Hollændere.

Under Philip den Anden, der virkelig indbildte sig, han gjorde Gud en Tjeneste med at slaae Kjættene ihjel, gik det naturligvis endnu hedere til; men hverken var dog Religions-Følgelsen Philips Hovedsag, ikke heller var Nederlænderne i det Hele saa nidkiære, at de for Troens Skyld vilde sætte Alt paa Spil, saa det var egentlig den skarpe, uforligelige Modsetning mellem Philips grændseløse Herskesyge og Nederlændernes indgroede Selvraadighed, som slog Hoved paa Sømmet.

Da Philip, kort efter sin Thron-Bestigelse (1559), drog til Spanien, for aldrig mere at see Nederlandene, overlod han deres Bestyrelse egentlig til Anton Perrenot Granvelle, en værdig Søn af Keiser Carls listige Kantsler fra Bourgogne; thi hans Raad skulde Regentinden, Carls Slegfred-Datter, Hertuginde Margrethe af Parma, blindthen følge, og et bedre Valg kunde Philip neppe truffet, naar han tilgavns vilde forbitte den Nederlandske Adel. Blandt disse var især fremragende Grev Lamoral Egmont af den Gelderske Hertug-Slæggt, Statholder i Flandern og Artois, Prinds Vilhelm af Nassau, Statholder i Holland og Seeland, og Grev Philip Horn (egenlig en Montmorency) Admiral af Flandern, som alle havde friske Laurbær fra Philips Franske Krig (1557—58), hvor de Nederlandske Vaaben glimrede ved St. Qvintin og Gravelines*), og disse høie Herrer drev det ikke blot igiennem, at Granvelle blev kaldt til Spanien (1564), men støbde sagtens ogsaa Kuglerne, som de Firehundrede, med Prinds Vilhelms Broder Ludvig og Herren af Brederode i Spidsen, skiød ud (1566), da de højrøstet krævede Ophævelsen af Kjætter-Lovene eller, hvad Philip allermindest vilde høre, en Sammenkaldelse af Landstænderne**). Dette var Løsenet for den Calvinistiske Pøbel, fornemmelig i Antwerpen, som da var Nederlandenes ypperste Handelstad, til at rase mod Kir-

*) Watsons Philip den Andens Historie I. 54—73.

***) Van Metterens Historie af den Nederlandske Krig S. 76—78, 95—191. Watson I. 195—222.